

Unijne kryteria zielonych zamówień publicznych, dotyczące produktów i usług ogrodniczych

Zielone zamówienia publiczne (GPP) stanowią instrument dobrowolny. W niniejszym dokumencie przedstawiono unijne kryteria GPP opracowane w odniesieniu do grupy produktów „Produkty i usługi ogrodnicze”. W towarzyszącym mu sprawozdaniu technicznym przedstawiono pełne uzasadnienie wyboru wspomnianych kryteriów oraz podano odniesienia do miejsc, w których można znaleźć dalsze informacje.

Dla każdej grupy produktów / usług przedstawiono po dwa zestawy kryteriów:

- Podstawowe unijne kryteria GPP to kryteria odpowiednie do stosowania przez każdą instytucję zamawiającą we wszystkich państwach członkowskich, obejmujące kluczowe czynniki oddziaływania na środowisko. Zostały opracowane tak, aby można je było stosować przy minimalnym dodatkowym wysiłku związanym z weryfikacją oraz przy nieznacznym wzroście kosztów.
- Kompleksowe unijne kryteria stworzono z myślą o tych instytucjach, które pragną zakupić najlepsze produkty dostępne na rynku. Mogą one wymagać dodatkowego wysiłku związanego z weryfikacją lub nieznacznego wzrostu kosztów w porównaniu z innymi produktami o takich samych funkcjach.

1. Definicja i zakres stosowania

Zakres stosowania

Unijne kryteria GPP obejmują zamówienia dotyczące utrzymania publicznych terenów zielonych: produkty, maszyny i usługi ogrodnicze konieczne do utrzymania publicznych terenów zielonych. Jeśli chodzi o kwestie związane z meblami ogrodowymi, pewne informacje można znaleźć w unijnych kryteriach GPP dotyczących mebli oraz w towarzyszących im sprawozdaniach technicznych¹. Niektóre ekologiczne aspekty usług ogrodniczych nie wchodzą w zakres niniejszych zaleceń, na przykład wykorzystanie pojazdów lekkich i pojazdów ciężarowych oraz odzieży służbowej, gdyż elementy te zostały ujęte w innych grupach produktów, takich jak transport (w przypadku pojazdów) i wyroby włókiennicze (w przypadku odzieży służbowej), zob. także odpowiednie kryteria GPP¹.

Usługi ogrodnicze mogą być świadczone bezpośrednio przez personel instytucji zamawiającej lub za pośrednictwem przedsiębiorstwa usługowego. W związku z tym, w niniejszym dokumencie ujęto zarówno kryteria dotyczące bezpośredniego nabywania najważniejszych produktów/elementów wykorzystywanych przy utrzymywaniu ogrodów: gatunków roślin, polepszaczy gleby, materiałów i narzędzi ogrodniczych, maszyn (kosiarek do trawy, rozdrabniaczy) oraz systemów nawadniających, jak i kryteria dotyczące nabywania usług ogrodniczych, dla których określone zostaną dodatkowe specyfikacje w odniesieniu do transportu oraz klauzule umowne.

---

¹ http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm

Produkty ogrodnicze

Zaleca się stosowanie kryteriów odnoszących się do głównych produktów i urządzeń wykorzystywanych w ogrodnictwie. Do grupy tej należą:

- polepszacze gleby (polepszacz gleby jest to substancja okresowo wprowadzana do gleby w celu poprawy jej żyzności; zawiera ona substancje takie jak kompost, obornik i ściółki pochodzenia organicznego)
- rośliny ozdobne (rośliny, które nie są rodzime na danym terenie)
- systemy nawadniające
- maszyny ogrodnicze
- oleje smarowe
- środki chwastobójcze i owadobójcze
- rośliny inwazyjne

Kryteria mają zastosowanie do maszyn ogrodniczych wyposażonych w silniki paliwowe, silniki elektryczne, baterie wielokrotnego ładowania, wyłącznie następujących typów:

- kosiarki do trawy (w tym kosiarki samojezdne) oraz skaryfikatory
- wykaszarki
- piły łańcuchowe
- podkaszarki żyłkowe
- podkaszarki i przycinarki do żywopłotu
- zbieracze do liści i dmuchawy do liści
- kosy motorowe
- redlice motorowe
- kultywatory rotacyjne
- rozdrabniacze do kompostu

Do celów specyfikacji wykorzystano kryteria istniejących oznakowań ekologicznych. Mimo że w niektórych przypadkach trudno jest uszeregować pewne kryteria pod względem ważności, gdyż są one wzajemnie powiązane, dokonano rozróżnienia pomiędzy kryteriami podstawowymi i kompleksowymi.

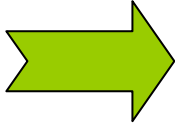
W przypadku systemów nawadniających nie dokonano jednak rozróżnienia pomiędzy kryteriami podstawowymi i kompleksowymi, ponieważ zainstalowanie wodoszczędnych systemów nawadniających wymaga spełnienia niemal wszystkich kryteriów, co utrudnia ich podział na kategorie. Ponadto, ponieważ kryteria nie są skomplikowane z punktu widzenia oferentów, którzy muszą udowodnić ich spełnienie, ani z punktu widzenia instytucji zamawiających, które muszą je weryfikować, uznano, że nie ma potrzeby wprowadzenia takiego rozróżnienia.

Usługi ogrodnicze

W przypadku gdy usługi ogrodnicze są zlecane na zewnątrz, zalecane kryteria odnoszą się zarówno do produktów, które zostaną wykorzystane, jak i do praktyk, które zostaną zastosowane w ramach świadczenia usługi.

Oprócz specyfikacji technicznych i kryteriów kwalifikacji zalecono szereg klauzul umownych, których nie można ocenić w czasie procedury przetargowej. W związku z tym w czasie realizacji zamówienia niezbędne będą specjalne działania monitorujące.

2. Kluczowe czynniki oddziaływania na środowisko

Kluczowe czynniki oddziaływania na środowisko	Podejście zgodne z zasadami GPP
<ul style="list-style-type: none"> • zanieczyszczenie gleby i wód, eutrofizacja² bioakumulacja i biomagnifikacja³ szkodliwych substancji o niekorzystnym, a nawet toksycznym oddziaływaniu na środowisko, spowodowane nieodpowiednim stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów, a także stosowaniem toksycznych olejów smarowych • nadużywanie w polepszaczach gleby praktycznie nieodnawialnych zasobów, takich jak torf • wysokie zużycie wody pitnej • wytwarzanie dużych ilości odpadów organicznych • wytwarzanie dużych ilości odpadów opakowaniowych • hałas i zanieczyszczenia atmosferyczne związane z użytkowaniem maszyn ogrodniczych, stosowanie paliw • transport 	 <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie kompostu pochodzącego z oddzielnie zbieranych odpadów jako polepszacza gleby i nawozu, z zastosowaniem ścisłych kontroli jakości • unikanie stosowania torfu jako polepszacza gleby • ograniczenie zagrożeń związanych ze środkami ochrony roślin i stosowanie alternatywnych technik zwalczania szkodników • używanie (w miarę możliwości) wody niezdatnej do picia, instalowanie wydajnych systemów nawadniających i stosowanie różnych środków w celu ograniczenia zapotrzebowania na wodę, takich jak mulczowanie, rozmieszczenie roślin według ich zapotrzebowania na wodę lub dobór przystosowanych/rodzimych roślin ozdobnych • nabywanie, w miarę możliwości, rodzimych roślin ozdobnych wyprodukowanych metodami ekologicznymi • zapewnienie selektywnej zbiórki odpadów oraz przetwarzania odpadów organicznych do celów kompostowania i mulczowania • nabywanie produktów dostarczanych w opakowaniach pochodzących z recyklingu, nadających się do kompostowania, wielokrotnego użytku, nadających się do recyklingu lub ulegających biodegradacji • używanie niskoemisyjnych i charakteryzujących się niskim hałasem i niskim zużyciem paliwa maszyn oraz bardziej ekologicznych paliw • używanie do maszyn ogrodniczych smarów szybko ulegających biodegradacji i nieposiadających potencjału bioakumulacyjnego lub olejów zregenerowanych • odpowiednie szkolenie personelu • przeciwdziałanie występowaniu inwazyjnych gatunków roślin i zwierząt

Uwaga: kolejność, w jakiej wymieniono czynniki oddziaływania na środowisko niekoniecznie odzwierciedla ich znaczenie.

² Eutrofizacja jest procesem, w którym dochodzi do nadmiernego wzbogacenia zbiorników wodnych (na przykład jezior, obszarów przyujściowych lub wolno płynących strumieni) substancjami odżywczymi, co powoduje wzmożony rozwój roślinności (glonów, niepożądanych roślin, chwastów itp.). Kiedy nadmiernie rozwinięta roślinność obumiera i ulega rozkładowi, zmniejsza się ilość rozpuszczonego w wodzie tlenu, co może prowadzić do śmierci organizmów wodnych (na przykład ryb). Substancje odżywcze mogą pochodzić z wielu źródeł antropogenicznych (związanych z działalnością człowieka), takich jak nawozy stosowane na polach, erozja gleby, depozycja azotu z atmosfery, zrzuty z oczyszczalni ścieków i nieoczyszczone ścieki komunalne.

³ Bioakumulacja zachodzi wtedy, gdy organizm przyswaja substancję toksyczną w tempie szybszym niż to, w jakim jest ona wydalana lub ulega rozkładowi biologicznemu. Biomagnifikacja jest to wzrost stężenia substancji, do którego dochodzi w łańcuchu pokarmowym w następstwie przemian energetycznych w łańcuchu pokarmowym oraz niskiego tempa (lub braku) wydalania/rozkładu substancji. Mimo że pojęcie to jest czasami stosowane wymiennie z pojęciem „bioakumulacja”, istnieje między nimi wyraźna różnica. Do bioakumulacji dochodzi we wnętrzu organizmu, natomiast biomagnifikacja zachodzi na kolejnych poziomach troficznych (łańcucha pokarmowego).

3. Unijne kryteria GPP dotyczące produktów i usług ogrodniczych

Kryteria podstawowe	Kryteria kompleksowe
3.1 Unijne kryteria GPP dotyczące roślin ozdobnych	
PRZEDMIOT	PRZEDMIOT
Zakup roślin i drzew ozdobnych	Zakup roślin i drzew ozdobnych
SPECYFIKACJE TECHNICZNE	SPECYFIKACJE TECHNICZNE
<p>Charakterystyka roślin</p> <p>1. Co najmniej [X]% roślin ozdobnych muszą stanowić gatunki roślin odpowiednie do miejscowych warunków uprawy (takich jak kwaśność gleby, średnia wielkość opadów, zakres temperatur w roku itp.).</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz wszystkich gatunków, które oferują, wraz z cenami oraz łączną liczbą jednostek, jakie zostaną dostarczone.</p>	<p>Charakterystyka roślin</p> <p>1. Co najmniej [X+10]% roślin ozdobnych muszą stanowić gatunki roślin odpowiednie do miejscowych warunków uprawy (takich jak kwaśność gleby, średnia wielkość opadów, zakres temperatur w roku itp.).</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz wszystkich gatunków, które oferują, wraz z cenami oraz łączną liczbą jednostek, jakie zostaną dostarczone.</p>
	<p>2. Co najmniej [Y]% roślin ozdobnych musi być wyprodukowane metodami ekologicznymi zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 834/2007.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz wszystkich gatunków, które oferują, wraz z cenami oraz łączną liczbą jednostek, jakie zostaną dostarczone.</p>
	<p>Pojemniki na rośliny</p> <p>3. Rośliny muszą być dostarczone w pojemnikach wielokrotnego użytku lub ulegających biodegradacji. Jeżeli pojemniki na rośliny są wielokrotnego użytku, przedsiębiorstwo musi odebrać je po zasadzeniu roślin/drzew. Jeżeli pojemniki ulegają biodegradacji:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • muszą być wykonane z substancji ulegających biodegradacji w 100% (nadających się do kompostowania), takich jak słoma, korek, mączka drzewna, skrobia kukurydziana • nie mogą zawierać syntetycznych tworzyw sztucznych, plastyfikatorów ani substancji biobójczych, takich jak znajdujące się na przykład w produktach biobójczych lub środkach konserwujących <p>Weryfikacja: W przypadku pojemników wielokrotnego użytku oferenci muszą przedstawić podpisane oświadczenie, w którym potwierdzają, że odbiorą pojemniki na rośliny selektywnie zebrane przez personel ogrodniczy. W przypadku pojemników ulegających biodegradacji oferenci muszą przedstawić wykaz składników produktu oraz ich odpowiednich udziałów procentowych oraz oświadczenie, że wymogi specyfikacji zostały spełnione. Instytucja zamawiająca musi na własny koszt przeanalizować odpowiednią dokumentację, w tym normy europejskie lub krajowe, w celu ustalenia – na podstawie wykazu zawierającego skład produktów i odpowiedni udział procentowy składników przedstawionego przez oferentów – czy pojemniki ulegają degradacji. Pojemniki na rośliny opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniającym wyszczególnione wyżej kryteria, zostaną uznane za zgodne z wymogami, podobnie jak produkty sklasyfikowane jako ulegające biodegradacji i nadające się do kompostowania zgodnie z normą EN 13432:2000 lub równoważną. Uznany zostanie również każdy inny stosowny środek dowodowy.</p>
	<p>Opakowania</p> <p>4. Rośliny niewielkich rozmiarów muszą być dostarczane w zwrotnych skrzyniach kratowych lub skrzynkach.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić podpisane oświadczenie, że spełnią to kryterium.</p>

Objaśnienia

Rośliny odpowiednie do miejscowych warunków uprawy: Instytucja zamawiająca będzie musiała sporządzić wykaz najpowszechniejszych gatunków roślin, które są przystosowane do kwasności gleby, średniej wielkości odpadów, zakresu temperatur w roku itp. w danym regionie. Ewentualnie oferenci mogą zostać poproszeni o przedstawienie własnego wykazu odpowiednich roślin, co umożliwi porównanie poszczególnych ofert na podstawie wykazu kryteriów porównawczych przekazanego wcześniej oferentom przez instytucję zamawiającą. Instytucja zamawiająca musi na własny koszt przeanalizować odpowiednią dokumentację, w tym normy europejskie lub krajowe, w celu sporządzenia wykazu gatunków roślin odpowiednich do miejscowych warunków uprawy.

Rośliny miejscowe/rodzime: Jeżeli instytucja zamawiająca pragnie wzmocnić powiązanie miejskich terenów zielonych ze środowiskiem naturalnym oraz utworzyć siedliska dla fauny danego regionu w mieście, może określić, że pewien odsetek roślin muszą stanowić rośliny miejscowe lub rodzime dla danego regionu (co nie oznacza, że muszą być hodowane na miejscu). Instytucja musi wówczas sporządzić wykaz najpowszechniejszych rodzimych gatunków roślin danego regionu, które są odpowiednie do uprawy ogrodniczej. Tego rodzaju wykazy są zazwyczaj łatwo dostępne. Ewentualnie oferenci mogą zostać poproszeni o przedstawienie swojego wykazu roślin rodzimych, co umożliwi porównanie poszczególnych ofert.

Rośliny produkowane metodami ekologicznymi: Dostępność roślin ozdobnych produkowanych metodami ekologicznymi różni się znacząco w poszczególnych krajach. Jeżeli instytucja zamawiająca nie ma pewności co do ceny i dostępności produktów na rynku, zaleca się przeprowadzenie wstępnych badań rynku w celu określenia, czy produkty są dostępne na rynku oraz jaki powinien być ich odpowiedni udział procentowy. Ewentualnie można wykorzystać ten element jako kryterium udzielenia zamówienia.

Udział procentowy roślin odpowiednich do miejscowych warunków uprawy lub produkowanych metodami ekologicznymi: Instytucja zamawiająca będzie musiała określić, co będzie brane pod uwagę przy ocenie udziału procentowego tych roślin: liczba sztuk czy wydana na nie kwota. Ewentualnie instytucja zamawiająca może również wymagać, aby 100% roślin z niektórych gatunków było wyprodukowane metodami ekologicznymi.

Kryteria podstawowe	Kryteria kompleksowe
3.2 Unijne kryteria GPP dotyczące polepszaczy gleby	
PRZEDMIOT	PRZEDMIOT
Zakup polepszaczy gleby o niskim oddziaływaniu na środowisko.	Zakup polepszaczy gleby o niskim oddziaływaniu na środowisko.
SPECYFIKACJE TECHNICZNE	SPECYFIKACJE TECHNICZNE
1. Ogólny skład polepszaczy gleby stosowanych do nawożenia	1. Ogólny skład polepszaczy gleby stosowanych do nawożenia
1.1. Polepszacze gleby, które zostaną użyte w ramach usługi, nie mogą	1.1. Polepszacze gleby, które zostaną użyte w ramach usługi, nie mogą

zawierać torfu ani osadów ściekowych.

Weryfikacja: Oferenci muszą podać szczegółowy skład produktu, określić pochodzenie materii organicznej oraz złożyć deklarację zgodności z wyszczególnionymi wyżej wymogami. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.

zawierać torfu ani osadów ściekowych.

1.2. Substancje organiczne zawarte w produkcie muszą powstać w wyniku przetwarzania lub ponownego wykorzystania odpadów (jak określono w dyrektywie Rady 2006/12/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów oraz w załączniku I do tej dyrektywy).

1.3. Osady (inne niż osady ściekowe) są dozwolone wyłącznie wtedy, gdy są określone jako jedne z następujących odpadów zgodnie z europejskim wykazem odpadów (zgodnie z definicją zawartą w decyzji Komisji 2001/118/WE z dnia 16 stycznia 2001 r. zmieniającej decyzję 2000/532/WE w zakresie wykazu odpadów i jeżeli nie zostały one zmieszane ze ściekami lub osadami pochodzącymi z innych procesów produkcyjnych):

- 020305 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków powstałe w wyniku przygotowywania i przetworstwa owoców, warzyw, zbóż, olejów jadalnych, kakao, kawy, herbaty i tytoniu; produkcji przetworów; produkcji drożdży i ekstraktu drożdżowego, produkcji i fermentacji melasy
- 020403 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków powstałe przy przetwarzaniu cukru
- 020502 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z przemysłu mleczarskiego
- 020603 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z przemysłu piekarniczego i cukierniczego
- 020705 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z produkcji napojów alkoholowych i bezalkoholowych (z wyłączeniem kawy, herbaty i kakao)

Weryfikacja: Oferenci muszą podać szczegółowy skład produktu, określić pochodzenie materii organicznej oraz złożyć deklarację zgodności z wyszczególnionymi wyżej wymogami. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie

	z badań przeprowadzonych przez uznany organ.																																			
	<p>2. Substancje niebezpieczne w polepszaczach gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>Maksymalne stężenie metali ciężkich w odpadach przed poddaniem ich przetworzeniu (mg/kg suchej masy) musi być zgodne z poniższymi wymogami dotyczącymi substancji niebezpiecznych. Zawartość następujących pierwiastków w produkcie końcowym jest niższa niż wartości podane niżej, w przeliczeniu na suchą masę:</p> <table border="1" data-bbox="1128 576 2011 908"> <thead> <tr> <th>Pierwia stek</th> <th>mg/kg (sucha masa)</th> <th></th> <th>Pierwia stek</th> <th>mg/kg (sucha masa)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Zn</td> <td>300</td> <td></td> <td>Cr</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Cu</td> <td>100</td> <td></td> <td>Mo (*)</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Ni</td> <td>50</td> <td></td> <td>Se (*)</td> <td>1.5</td> </tr> <tr> <td>Cd</td> <td>1</td> <td></td> <td>As (*)</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Pb</td> <td>100</td> <td></td> <td>F (*)</td> <td>200</td> </tr> <tr> <td>Hg</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>(*) Dane dotyczące obecności wyszczególnionych pierwiastków są niezbędne wyłącznie w przypadku produktów zawierających materiały pochodzące z procesów przemysłowych.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>	Pierwia stek	mg/kg (sucha masa)		Pierwia stek	mg/kg (sucha masa)	Zn	300		Cr	100	Cu	100		Mo (*)	2	Ni	50		Se (*)	1.5	Cd	1		As (*)	10	Pb	100		F (*)	200	Hg	1			
Pierwia stek	mg/kg (sucha masa)		Pierwia stek	mg/kg (sucha masa)																																
Zn	300		Cr	100																																
Cu	100		Mo (*)	2																																
Ni	50		Se (*)	1.5																																
Cd	1		As (*)	10																																
Pb	100		F (*)	200																																
Hg	1																																			
	3. Zanieczyszczenia fizyczne w polepszaczach gleby stosowanych do																																			

	<p>nawożenia</p> <p>Zawartość szkła, metalu i tworzyw sztucznych (łącznie) w produkcie końcowym jest niższa niż 0,5% w przeliczeniu na suchą masę.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>4. Azot (N) w polepszaczach gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>Stężenie azotu w produkcie nie może przekraczać 3% całkowitego N (w masie), a zawartość nieorganicznego N nie może przekraczać 20% całkowitego N (lub organiczny N $\geq$ 80%).</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>5. Działanie polepszaczy gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>Produkty nie mogą mieć negatywnego wpływu na wschodzenie ani wzrost roślin, muszą zawierać co najmniej 25% suchej masy wagowo i co najmniej 20% substancji organicznej w przeliczeniu na suchą masę.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że</p>

	<p>powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>6. Kwestie zdrowia i bezpieczeństwa związane z polepszczaami gleby stosowanymi do nawożenia</p> <p>Produkty nie mogą przekraczać następujących maksymalnych poziomów pierwotnych czynników chorobotwórczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salmonella: brak w 25g produktu • Helminth ova: brak w 1,5g produktu • E.coli: <1000 NPL/g (NPL: najbardziej prawdopodobna liczba) <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>

Objaśnienia

Produkty z grupy „podłoża uprawowe”: W ramach unijnego oznakowania ekologicznego opracowano kryteria odnoszące się do produktów z grupy „podłoża uprawowe”. Zazwyczaj ich stosowanie ogranicza się do szkółek roślin, ale jeżeli są one stosowane jako polepszacze gleby, muszą spełniać te same kryteria, które wyszczególniono powyżej, odpowiednio jako kryteria podstawowe i kompleksowe.

Oznakowania ekologiczne typu I lub zgodne z normą ISO 14024: Oznakowania ekologiczne typu I lub ISO 14024 to oznakowania, dla których kryteria ustalane są przez niezależny organ i które są monitorowane w procesie certyfikacji i audytu. Dlatego stanowią one bardzo przejrzyste, wiarygodne i obiektywne źródło informacji. Oznakowania te muszą spełniać następujące warunki:

- są przyznawane pod warunkiem spełnienia wymagań opartych na dowodach naukowych
- są przyjmowane z udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów, takich jak organy rządowe, konsumenci, producenci, dystrybutorzy i organizacje ekologiczne
- są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron

W zamówieniach publicznych zamawiający mogą wymagać, aby spełnione były kryteria, na podstawie których wydaje się dane oznakowanie, oraz aby oznakowanie było stosowane jako jedna z form dowodu zgodności z wymogami. Nie mogą jednak wymagać, aby produkt posiadał oznakowanie ekologiczne. Ponadto zamawiający mogą stosować tylko te kryteria dotyczące oznakowania ekologicznego, które odnoszą się do cech samego produktu lub usługi bądź do procesu produkcyjnego, a nie do ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Dowody zgodności z wymogami: Jeżeli w ramach weryfikacji kryteriów zezwala się na stosowanie innych odpowiednich środków dowodowych, mogą one obejmować dokumentację techniczną producenta, sprawozdanie z badań sporządzone przez uznany organ lub inne odpowiednie dowody. Z technicznego/prawnego punktu widzenia instytucja zamawiająca musi upewniać się w poszczególnych przypadkach, czy przedstawione dowody można uznać za odpowiednie.

Kryteria podstawowe i kompleksowe	
3.3 Unijne kryteria GPP dotyczące systemów nawadniających	
PRZEDMIOT	PRZEDMIOT
Nabywanie automatycznych systemów nawadniających	Nabywanie automatycznych systemów nawadniających
SPECYFIKACJE TECHNICZNE	SPECYFIKACJE TECHNICZNE
<ol style="list-style-type: none"> 1. System nawadniający musi być wyposażony w regulację objętości wypływającej wody w zależności od strefy. 2. System nawadniający musi być wyposażony w regulowane sterowniki czasowe, umożliwiające programowanie okresu podlewania. 3. System nawadniający musi być wyposażony w wilgotnościomierze mierzące poziomy wilgotności gleby i automatycznie zatrzymujące nawadnianie, w momencie gdy poziom wilgotności gleby jest wystarczająco wysoki (na przykład po opadach deszczu). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. System nawadniający musi być wyposażony w regulację objętości wypływającej wody w zależności od strefy. 2. System nawadniający musi być wyposażony w regulowane sterowniki czasowe, umożliwiające programowanie okresu podlewania. 3. System nawadniający musi być wyposażony w wilgotnościomierze mierzące poziomy wilgotności gleby i automatycznie zatrzymujące nawadnianie, w momencie gdy poziom wilgotności gleby jest wystarczająco wysoki (na przykład po opadach deszczu).
Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć stosowną dokumentację	Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć stosowną dokumentację

techniczną wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione.	techniczną wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione.
KRYTERIA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ	KRYTERIA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ
<p>1. Przyznawane są dodatkowe punkty, jeżeli system nawadniający może pobierać i wykorzystywać wodę z odzysku ze źródeł lokalnych, np. wodę deszczową, wodę gruntową i filtrowaną szarą wodę.</p> <p>Weryfikacja: Instytucja zamawiająca przekaze wytyczne oparte na cechach dostępności zasobów wodnych specyficznych dla klimatu i umiejscowienia systemu nawadniającego. Oferenci muszą przedstawić stosowną dokumentację techniczną wykazującą, że to kryterium jest spełnione.</p>	<p>1. Przyznawane są dodatkowe punkty, jeżeli system nawadniający może pobierać i wykorzystywać wodę z odzysku ze źródeł lokalnych, np. wodę deszczową, wodę gruntową i filtrowaną szarą wodę.</p> <p>Weryfikacja: Instytucja zamawiająca przekaze wytyczne oparte na cechach dostępności zasobów wodnych specyficznych dla klimatu i umiejscowienia systemu nawadniającego. Oferenci muszą przedstawić stosowną dokumentację techniczną wykazującą, że to kryterium jest spełnione.</p>

Kryteria podstawowe	Kryteria kompleksowe
3.4 Unijne kryteria GPP dotyczące maszyn ogrodniczych	
PRZEDMIOT	PRZEDMIOT
Zakup maszyn ogrodniczych o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko, należących do typu i opartych na technologii określonych w sekcji 1 niniejszego dokumentu.	Zakup maszyn ogrodniczych o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko, należących do typu i opartych na technologii określonych w sekcji 1 niniejszego dokumentu.
SPECYFIKACJE TECHNICZNE	SPECYFIKACJE TECHNICZNE
Rodzaje paliw do stosowania w maszynach wyposażonych w silniki spalinowe	Rodzaje paliw do stosowania w maszynach wyposażonych w silniki spalinowe
<p>1. Jeżeli maszyna jest wyposażona w silnik spalinowy, jest on zaprojektowany w taki sposób, aby mógł działać z zastosowaniem co najmniej jednej spośród następujących klas paliwa: benzyna bezołowiowa o zawartości benzenu <1,0% (objętościowo), benzyna alkilowana, olej napędowy klasy A lub paliwo silnikowe na bazie biopaliw.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić podpisaną deklarację zgodności.</p>	<p>1. Jeżeli maszyna jest wyposażona w silnik spalinowy, jest on zaprojektowany w taki sposób, aby mógł działać z zastosowaniem co najmniej jednej spośród następujących klas paliwa: benzyna bezołowiowa o zawartości benzenu <1,0% (objętościowo), benzyna alkilowana, olej napędowy klasy A lub paliwo silnikowe na bazie biopaliw.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić podpisaną deklarację zgodności.</p>

Maszyny opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.

Maszyny opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.

Emisja hałasu

2. Poziom emisji hałasu maszyny jest niższy niż poziomy hałasu przedstawione w poniższej tabeli.

Maszyna	Dane szczegółowe	Maksymalna dopuszczalna wartość poziomu mocy akustycznej LWA (dB/1pW)
Kosiarki do trawy (w tym kosiarki samojezdne)	$L \leq 50$ cm	94
	$50 < L \leq 120$ cm	98
	$L > 120$ cm ($L =$ szerokość cięcia)	103
Skaryfikatory	Silnik spalinowy ($P =$ moc znamionowa netto w kW).	$99 + 2 \lg P$
Wykaszarki	$P \leq 1,5$ kW	107
	$P > 1,5$ kW ($P =$ moc znamionowa netto w kW).	110
Piły łańcuchowe	Silnik elektryczny Silnik spalinowy ($P =$ moc znamionowa netto)	104 $108 + 2 P$

Emisja hałasu

2. Poziom emisji hałasu maszyny jest niższy niż poziomy hałasu przedstawione w poniższej tabeli.

Maszyna	Dane szczegółowe	Maksymalna dopuszczalna wartość poziomu mocy akustycznej LWA (dB/1pW)
Kosiarki do trawy (w tym kosiarki samojezdne)	$L \leq 50$ cm	92
	$50 < L \leq 120$ cm	96
	$L > 120$ cm ($L =$ szerokość cięcia)	101
Skaryfikatory	Silnik spalinowy ($P =$ moc znamionowa netto w kW).	$97 + 2 \lg P$
Wykaszarki	$P \leq 1,5$ kW	105
	$P > 1,5$ kW ($P =$ moc znamionowa netto w kW).	108
Piły łańcuchowe	Silnik elektryczny Silnik spalinowy ($P =$ moc znamionowa netto)	102 $106 + 2 P$

	<i>w kW).</i>	
Podkaszarki żyłkowe	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	94 104
Podkaszarki i przycinarki do żywopłotu	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	96 103
Zbieracze do liści	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	99 104
Dmuchawy do liści	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	99 105
Kosy motorowe	$P \leq 1,5kW$ $P > 1,5kW$ <i>(P = moc znamionowa netto w kW).</i>	107 110
Redlice motorowe		93
Kultywatory rotacyjne		93

Weryfikacja: Maszyna jest testowana pod kątem mocy akustycznej zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie (2000/14/WE) w sprawie emisji hałasu przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń. Jest ona opatrzona oznakowaniem CE, oznaczeniem gwarantowanego poziomu mocy akustycznej i towarzyszy jej deklaracja zgodności WE.

	<i>w kW).</i>	
Podkaszarki żyłkowe	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	92 102
Podkaszarki i przycinarki do żywopłotu	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	94 101
Zbieracze do liści	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	97 102
Dmuchawy do liści	Silnik elektryczny Silnik spalinowy	97 103
Kosy motorowe	$P \leq 1,5kW$ $P > 1,5kW$ <i>(P = moc znamionowa netto w kW).</i>	105 108
Redlice motorowe		91
Kultywatory rotacyjne		91

Weryfikacja: Maszyna jest testowana pod kątem mocy akustycznej zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie (2000/14/WE) w sprawie emisji hałasu przez urządzenia używane na zewnątrz pomieszczeń. Jest ona opatrzona oznakowaniem CE, oznaczeniem gwarantowanego poziomu mocy akustycznej i towarzyszy jej deklaracja zgodności WE.

	<p>Oleje smarowe silnikowe i paliwa silnikowe</p> <p>2. Maszyny są skonstruowane w taki sposób, by mogły działać przy użyciu olejów smarowych silnikowych ulegających biodegradacji (w przypadku silników dwusuwowych) lub zregenerowanych olejów smarowych silnikowych (w przypadku silników czterosuwowych).</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić podpisaną deklarację zgodności.</p> <p>3. Zużycie paliwa przez silniki czterosuwowe przy obciążeniu 50% nie przekracza 500 g/kWh paliwa, przy pomiarze zgodnie z ISO 8178 lub równoważną normą.</p> <p>Weryfikacja: Należy przedstawić wynik badania ISO lub równoważnego. Maszyny opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>Materiały i części wchodzące w skład maszyn</p> <p>4. Konstrukcja maszyny musi umożliwiać tankowanie i czyszczenie bez rozlewania lub wycieków paliwa. W czasie normalnego czyszczenia maszyny olej nie może z niej wyciekać, a konstrukcja silnika umożliwia wymianę oleju bez rozlewania.</p> <p>5. Części z tworzyw sztucznych o masie ponad 50 g muszą być oznaczone zgodnie z ISO 11469 lub równoważną normą. Wymóg ten nie dotyczy przewodów elektrycznych.</p> <p>6. Materiały z tworzyw sztucznych nie mogą zawierać kadmu, ołowiu, rtęci ani ich związków.</p> <p>7. Środki do obróbki powierzchni nie mogą zawierać pigmentów ani</p>

	<p>dodatków na bazie ołowiu, kadmu, chromu, rtęci lub ich związków.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić deklarację zgodności. Maszyny opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
KRYTERIA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ	KRYTERIA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ
<p>Dodatkowe punkty zostaną przyznane za:</p> <p>1. Emisje hałasu</p> <p>Maszyny o emisji hałasu niższej niż wartość maksymalna określona w specyfikacjach.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wyniki badań laboratoryjnych lub stosowną dokumentację techniczną, wykazujące wartości emisji hałasu zgodnie z metodami badań określonymi w specyfikacjach lub równoważnymi.</p>	<p>Dodatkowe punkty zostaną przyznane za:</p> <p>1. Emisje hałasu</p> <p>Maszyny o emisji hałasu niższej niż wartość maksymalna określona w specyfikacjach.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wyniki badań laboratoryjnych lub stosowną dokumentację techniczną, wykazujące wartości emisji hałasu zgodnie z metodami badań określonymi w specyfikacjach lub równoważnymi.</p>
<p>2. Emisje spalin</p> <p>Maszyny o emisji gazów spalinowych niższej niż wartości wymagane na mocy dyrektywy 97/68/WE.</p> <p>Weryfikacja: Badanie maszyny pod kątem emisji gazów spalinowych jest przeprowadzane zgodnie z ogólną normą określoną w unijnej dyrektywie 97/68/WE przez laboratorium badawcze, kwalifikujące się na mocy tej samej dyrektywy. Oferenci muszą przedstawić wyniki badań laboratoryjnych lub stosowną dokumentację techniczną.</p>	<p>2. Emisje spalin</p> <p>Maszyny o emisji gazów spalinowych niższej niż wartości wymagane na mocy dyrektywy 97/68/WE.</p> <p>Weryfikacja: Badanie maszyny pod kątem emisji gazów spalinowych jest przeprowadzane zgodnie z ogólną normą określoną w unijnej dyrektywie 97/68/WE przez laboratorium badawcze, kwalifikujące się na mocy tej samej dyrektywy. Oferenci muszą przedstawić wyniki badań laboratoryjnych lub stosowną dokumentację techniczną.</p>

Kryteria podstawowe	Kryteria kompleksowe
3.5 Unijne kryteria GPP dotyczące olejów smarowych maszynowych (z wyłączeniem olejów smarowych silnikowych do silników czterosuwowych)	
PRZEDMIOT	PRZEDMIOT
Zakup smarów łatwo ulegających biodegradacji	Zakup smarów łatwo ulegających biodegradacji
SPECYFIKACJE TECHNICZNE	SPECYFIKACJE TECHNICZNE
<p>Surowce odnawialne</p> <p>1. Gotowy produkt zawiera węgiel pochodzący z surowców odnawialnych (pochodzących z olejów roślinnych lub tłuszczów zwierzęcych), które stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • $\geq 50\%$ (m/m) w przypadku olejów hydraulicznych • $\geq 45\%$ (m/m) w przypadku smarów • - $\geq 70\%$ (m/m) w przypadku olejów do pił łańcuchowych oraz innych smarów ulegających całkowitemu zużyciu • $\geq 50\%$ (m/m) w przypadku olejów do silników dwusuwowych <p>Weryfikacja: Oferenci muszą podać szczegółowy skład produktu, określić pochodzenie surowców odnawialnych oraz złożyć deklarację zgodności z powyższym wymogiem. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>	<p>Surowce odnawialne</p> <p>1. Gotowy produkt zawiera węgiel pochodzący z surowców odnawialnych (pochodzących z olejów roślinnych lub tłuszczów zwierzęcych), które stanowią:</p> <ul style="list-style-type: none"> • $\geq 55\%$ (m/m) w przypadku olejów hydraulicznych • $\geq 50\%$ (m/m) w przypadku smarów • - $\geq 75\%$ (m/m) w przypadku olejów do pił łańcuchowych oraz innych smarów ulegających całkowitemu zużyciu • $\geq 55\%$ (m/m) w przypadku olejów do silników dwusuwowych <p>Weryfikacja: Oferenci muszą podać szczegółowy skład produktu, określić pochodzenie surowców odnawialnych oraz złożyć deklarację zgodności z powyższym wymogiem. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
Zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka	Zagrożenia dla środowiska i zdrowia człowieka
<p>2. Produkt nie jest określony żadnym ze zwrotów wskazujących zagrożenie dla środowiska i zdrowia człowieka zgodnie z dyrektywami 1999/45/WE i 2001/60/WE. Poniższe zwroty wskazujące zagrożenie uznaje się za istotne w odniesieniu do omawianej grupy produktów: R20 (H332), R21 (H312), R22 (H302), R23 (H330 i H331), R24 (H311),</p>	<p>2. Produkt nie jest określony żadnym ze zwrotów wskazujących zagrożenie dla środowiska i zdrowia człowieka zgodnie z dyrektywami 1999/45/WE i 2001/60/WE. Poniższe zwroty wskazujące zagrożenie uznaje się za istotne w odniesieniu do omawianej grupy produktów: R20 (H332), R21 (H312), R22 (H302), R23 (H330 i H331), R24 (H311),</p>

<p>R25 (H301), R26 (H330), R27 (H310), R28 (H300), R33 (H373), R34 (H314), R35 (H314), R36 (H319), R37 (H335), R38 (H315), R39 (H370), R40 (H351), R41 (H318), R42 (H334), R43 (H317), R45 (H350), R46 (H340), R48 (H372 i H373), R49 (H350i), R50 (H400), R51 (H411), R52 (H412), R53 (H413), R59 (EUH059), R60 (H360F), R61 (H360D i H360FD), R62 (H361f, H360FD i H360Df), R63 (H361d i H360Fd), R64 (H362), R65 (H304), R66 (EUH066), R67 (H336), R68 (H371) oraz ich kombinacje.</p> <p>Weryfikacja: Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ. Ewentualnie oferenci muszą przedstawić: wykaz wszystkich głównych składników produktu (wszystkie substancje, których udział w smarze wynosi więcej niż 5% masy) z wyszczególnieniem ich nazw oraz, w stosownym przypadku, numerów EINECS lub ELINCS oraz stężeń, w jakich są stosowane; kartę charakterystyki bezpieczeństwa produktu (spełniającą wymogi dyrektywy Komisji 91/155/EWG); oraz karty charakterystyki bezpieczeństwa każdego z głównych składników (spełniające wymogi dyrektywy Komisji 91/155/EWG i dyrektywy Rady 67/548/EWG).</p>	<p>R25 (H301), R26 (H330), R27 (H310), R28 (H300), R33 (H373), R34 (H314), R35 (H314), R36 (H319), R37 (H335), R38 (H315), R39 (H370), R40 (H351), R41 (H318), R42 (H334), R43 (H317), R45 (H350), R46 (H340), R48 (H372 i H373), R49 (H350i), R50 (H400), R51 (H411), R52 (H412), R53 (H413), R59 (EUH059), R60 (H360F), R61 (H360D i H360FD), R62 (H361f, H360FD i H360Df), R63 (H361d i H360Fd), R64 (H362), R65 (H304), R66 (EUH066), R67 (H336), R68 (H371) oraz ich kombinacje.</p> <p>Weryfikacja: Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ. Ewentualnie oferenci muszą przedstawić: wykaz wszystkich głównych składników produktu (wszystkie substancje, których udział w smarze wynosi więcej niż 5% masy) z wyszczególnieniem ich nazw oraz, w stosownym przypadku, numerów EINECS lub ELINCS oraz stężeń, w jakich są stosowane; kartę charakterystyki bezpieczeństwa produktu (spełniającą wymogi dyrektywy Komisji 91/155/EWG); oraz karty charakterystyki bezpieczeństwa każdego z głównych składników (spełniające wymogi dyrektywy Komisji 91/155/EWG i dyrektywy Rady 67/548/EWG).</p>
--	--

Kryteria podstawowe	Kryteria kompleksowe
3.6 Unijne kryteria GPP dotyczące usług ogrodniczych	
PRZEDMIOT	PRZEDMIOT
Usługi ogrodnicze świadczone z zastosowaniem produktów i praktyk o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko	Usługi ogrodnicze świadczone z zastosowaniem produktów i praktyk o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko
KRYTERIA WYBORU	KRYTERIA WYBORU
Oferenci muszą udowodnić, że są zdolni do przeprowadzania	Oferenci muszą udowodnić, że są zdolni do przeprowadzania

<p>usystematyzowanych i udokumentowanych procedur środowiskowych co najmniej w następujących dziedzinach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocena najistotniejszych aspektów środowiskowych prowadzonego działania • zmniejszanie ilości odpadów i ich selektywna zbiórka • ograniczanie zużycia energii i wody, także w transporcie • stosowanie pestycydów, w tym herbicydów <p>Weryfikacja: W przypadku gdy oferenci posiadają system zarządzania środowiskowego (np. EMAS, ISO 14001) w zakresie usług ogrodniczych, muszą przedstawić certyfikat tego systemu i określić stosowane procedury. Jeżeli oferenci nie posiadają certyfikatu, muszą przedstawić pisemne instrukcje i procedury wykazujące ich kwalifikacje zawodowe.</p> <p>Jeżeli oferenci nie posiadają systemu zarządzania środowiskowego, ale mają doświadczenie w realizacji podobnych zamówień, muszą przedstawić wykaz zamówień zrealizowanych w ciągu ostatnich trzech lat, wraz z danymi kontaktowymi instytucji zamawiających.</p>	<p>usystematyzowanych i udokumentowanych procedur środowiskowych co najmniej w następujących dziedzinach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocena najistotniejszych aspektów środowiskowych prowadzonego działania • zmniejszanie ilości odpadów i ich selektywna zbiórka • ograniczanie zużycia energii i wody, także w transporcie • stosowanie pestycydów, w tym herbicydów <p>Weryfikacja: W przypadku gdy oferenci posiadają system zarządzania środowiskowego (np. EMAS, ISO 14001) w zakresie usług ogrodniczych, muszą przedstawić certyfikat tego systemu i określić stosowane procedury. Jeżeli oferenci nie posiadają certyfikatu, muszą przedstawić pisemne instrukcje i procedury wykazujące ich kwalifikacje zawodowe.</p> <p>Jeżeli oferenci nie posiadają systemu zarządzania środowiskowego, ale mają doświadczenie w realizacji podobnych zamówień, muszą przedstawić wykaz zamówień zrealizowanych w ciągu ostatnich trzech lat, wraz z danymi kontaktowymi instytucji zamawiających.</p>
<p>SPECYFIKACJE TECHNICZNE</p>	<p>SPECYFIKACJE TECHNICZNE</p>
<p>Ogólny skład polepszaczy gleby stosowanych do nawożenia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Polepszacze gleby, które zostaną użyte w ramach usługi, nie mogą zawierać torfu ani osadów ściekowych. 2. Substancje organiczne zawarte w polepszaczach gleby muszą powstać w wyniku przetwarzania lub ponownego wykorzystania odpadów (jak określono w dyrektywie Rady 2006/12/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów oraz w załączniku I do tej dyrektywy). 3. Osady (inne niż osady ściekowe) są dozwolone wyłącznie wtedy, gdy są określone jako jedne z następujących odpadów zgodnie z europejskim wykazem odpadów (zgodnie z definicją zawartą w decyzji Komisji 2001/118/WE z dnia 16 stycznia 2001 r. zmieniającej decyzję 	<p>Ogólny skład polepszaczy gleby stosowanych do nawożenia</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Polepszacze gleby, które zostaną użyte w ramach usługi, nie mogą zawierać torfu ani osadów ściekowych. 2. Substancje organiczne zawarte w polepszaczach gleby muszą powstać w wyniku przetwarzania lub ponownego wykorzystania odpadów (jak określono w dyrektywie Rady 2006/12/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie odpadów oraz w załączniku I do tej dyrektywy). 3. Osady (inne niż osady ściekowe) są dozwolone wyłącznie wtedy, gdy są określone jako jedne z następujących odpadów zgodnie z europejskim wykazem odpadów (zgodnie z definicją zawartą w decyzji Komisji 2001/118/WE z dnia 16 stycznia 2001 r. zmieniającej decyzję

<p>2000/532/WE w zakresie wykazu odpadów, i jeżeli nie zostały one zmieszane ze ściekami lub osadami pochodzącymi z innych procesów produkcyjnych):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 020305 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków powstałe w wyniku przygotowania i przetwórstwa owoców, warzyw, zbóż, olejów jadalnych, kakao, kawy, herbaty i tytoniu; produkcji przetworów; produkcji drożdży i ekstraktu drożdżowego, produkcji i fermentacji melasy • 020403 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków powstałe przy przetwarzaniu cukru • 020502 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z przemysłu mleczarskiego • 020603 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z przemysłu piekarniczego i cukierniczego. • 020705 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z produkcji napojów alkoholowych i bezalkoholowych (z wyłączeniem kawy, herbaty i kakao) <p>Weryfikacja: Oferenci muszą podać szczegółowy skład produktu, określić pochodzenie materii organicznej oraz złożyć deklarację zgodności z wyszczególnionymi wyżej wymogami. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>	<p>2000/532/WE w zakresie wykazu odpadów, i jeżeli nie zostały one zmieszane ze ściekami lub osadami pochodzącymi z innych procesów produkcyjnych):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 020305 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków powstałe w wyniku przygotowywania i przetwórstwa owoców, warzyw, zbóż, olejów jadalnych, kakao, kawy, herbaty i tytoniu; produkcji przetworów; produkcji drożdży i ekstraktu drożdżowego, produkcji i fermentacji melasy • 020403 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków powstałe przy przetwarzaniu cukru • 020502 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z przemysłu mleczarskiego • 020603 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z przemysłu piekarniczego i cukierniczego. • 020705 – osady z zakładowych oczyszczalni ścieków pochodzące z produkcji napojów alkoholowych i bezalkoholowych (z wyłączeniem kawy, herbaty i kakao) <p>Weryfikacja: Oferenci muszą podać szczegółowy skład produktu, określić pochodzenie materii organicznej oraz złożyć deklarację zgodności z wyszczególnionymi wyżej wymogami. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
<p>Substancje niebezpieczne w polepszaczach gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>4. Maksymalne stężenie metali ciężkich w odpadach przed poddaniem ich przetworzeniu (mg/kg suchej masy) musi być zgodne z poniższymi wymogami dotyczącymi substancji niebezpiecznych. W produkcie końcowym zawartość następujących pierwiastków nie może przekraczać wartości podanych poniżej, mierzonych w suchej masie:</p>	<p>Substancje niebezpieczne w polepszaczach gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>4. Maksymalne stężenie metali ciężkich w odpadach przed poddaniem ich przetworzeniu (mg/kg suchej masy) musi być zgodne z poniższymi wymogami dotyczącymi substancji niebezpiecznych. W produkcie końcowym zawartość następujących pierwiastków nie może przekraczać wartości podanych poniżej, mierzonych w suchej masie:</p>

Pierwia stek	mg/kg (suchej masy)		Pierwia stek	mg/kg (suchej masy)
Zn	300		Cr	100
Cu	100		Mo (*)	2
Ni	50		Se (*)	1.5
Cd	1		As (*)	10
Pb	100		F (*)	200
Hg	1			

(*) Dane dotyczące obecności wyszczególnionych pierwiastków są niezbędne wyłącznie w przypadku produktów zawierających materiały pochodzące z procesów przemysłowych.

Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.

Smary

5. Oleje smarowe, które zostaną użyte w maszynach w ramach świadczenia usługi, muszą ulegać biodegradacji i nie mogą być toksyczne. Dlatego smary muszą zawierać węgiel pochodzący z surowców odnawialnych (pochodzących z olejów roślinnych lub tłuszczów zwierzęcych), które stanowią:
- $\geq 50\%$ (m/m) w przypadku olejów hydraulicznych
  - $\geq 45\%$ (m/m) w przypadku smarów
  - - $\geq 70\%$ (m/m) w przypadku olejów do pił łańcuchowych oraz innych smarów ulegających całkowitemu zużyciu

Pierwia stek	mg/kg (suchej masy)		Pierwia stek	mg/kg (suchej masy)
Zn	300		Cr	100
Cu	100		Mo (*)	2
Ni	50		Se (*)	1.5
Cd	1		As (*)	10
Pb	100		F (*)	200
Hg	1			

(*) Dane dotyczące obecności wyszczególnionych pierwiastków są niezbędne wyłącznie w przypadku produktów zawierających materiały pochodzące z procesów przemysłowych.

Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.

Smary

5. Oleje smarowe, które zostaną użyte w maszynach w ramach świadczenia usługi, muszą ulegać biodegradacji i nie mogą być toksyczne. Dlatego smary muszą zawierać węgiel pochodzący z surowców odnawialnych (pochodzących z olejów roślinnych lub tłuszczów zwierzęcych), które stanowią:
- $\geq 55\%$ (m/m) w przypadku olejów hydraulicznych
  - $\geq 50\%$ (m/m) w przypadku smarów
  - - $\geq 75\%$ (m/m) w przypadku olejów do pił łańcuchowych oraz innych smarów ulegających całkowitemu zużyciu

<ul style="list-style-type: none"> • $\geq 50\%$ (m/m) w przypadku olejów do silników dwusuwowych <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz smarów, które zostaną użyte w ramach świadczenia usługi (nazwa producenta i nazwa handlowa). Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ. W przeciwnym razie oferenci muszą przedstawić całą dokumentację, o której mowa w specyfikacjach, w odniesieniu do każdego proponowanego produktu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • $\geq 55\%$ (m/m) w przypadku olejów do silników dwusuwowych <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz smarów, które zostaną użyte w ramach świadczenia usługi (nazwa producenta i nazwa handlowa). Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ. W przeciwnym razie oferenci muszą przedstawić całą dokumentację, o której mowa w specyfikacjach, w odniesieniu do każdego proponowanego produktu.</p>
<p>Praktyki w zakresie podlewania</p> <p>1. Należy zapewnić następujące praktyki w zakresie podlewania i zużycia wody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maksymalne zwiększenie wykorzystania wody niezdatnej do picia (wody deszczowej, wód freatycznych lub wody z odzysku) • zastosowanie mulczowania w celu zapobieżenia parowaniu na obszarach określonych przez instytucję zamawiającą • zastosowanie automatycznych systemów nawadniania określonych przez instytucję zamawiającą • przedstawianie okresowych raportów dotyczących zużycia wody <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednią dokumentację wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione. Instytucja zamawiająca prześle wytyczne oparte na cechach dostępności zasobów wodnych specyficznych dla klimatu i umiejscowienia systemu nawadniającego.</p> <p>6. Automatyczne systemy nawadniania muszą spełniać następujące wymogi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • muszą być wyposażone w regulację objętości wypływającej wody w zależności od strefy • muszą być wyposażone w regulowane sterowniki czasowe, 	<p>Praktyki w zakresie podlewania</p> <p>6. Należy zapewnić następujące praktyki w zakresie podlewania i zużycia wody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maksymalne zwiększenie wykorzystania wody niezdatnej do picia (wody deszczowej, wód freatycznych lub wody z odzysku) • zastosowanie mulczowania w celu zapobieżenia parowaniu na obszarach określonych przez instytucję zamawiającą • zastosowanie automatycznych systemów nawadniania określonych przez instytucję zamawiającą • przedstawianie okresowych raportów dotyczących zużycia wody • przedstawienie badań dotyczących zapotrzebowania na wodę w ciągu jednego miesiąca od rozpoczęcia realizacji zamówienia w celu określenia ilości wody potrzebnej do nawodnienia każdego z obszarów zielonych • w razie potrzeby zasadzenia nowych roślin zaproponowanie ich rozmieszczenia z uwzględnieniem zapotrzebowania na wodę, o ile nie zostało to ustalone wcześniej <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednią dokumentację wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione. Instytucja zamawiająca prześle wytyczne oparte na cechach dostępności zasobów wodnych</p>

<p>umożliwiający programowanie okresu podlewania</p> <ul style="list-style-type: none"> • muszą być wyposażone w wilgotnościomierze mierzące poziomy wilgotności gleby i automatycznie zatrzymujące nawadnianie, w momencie gdy poziom wilgotności gleby jest wystarczająco wysoki (na przykład po opadach deszczu) • w przypadkach gdy instytucja zamawiająca uzna to za stosowne, muszą wykorzystywać wodę z odzysku ze źródeł lokalnych, np. kombinację wody deszczowej, wody gruntowej i filtrowanej szarej wody <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednią dokumentację techniczną wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione. Instytucja zamawiająca prześle wytyczne oparte na cechach dostępności zasobów wodnych specyficznych dla klimatu i umiejscowienia systemu nawadniającego.</p>	<p>specyficznych dla klimatu i umiejscowienia systemu nawadniającego.</p> <p>7. Automatyczne systemy nawadniania muszą spełniać następujące wymogi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • muszą być wyposażone w regulację objętości wypływającej wody w zależności od strefy • muszą być wyposażone w regulowane sterowniki czasowe, umożliwiające programowanie okresu podlewania • muszą być wyposażone w wilgotnościomierze mierzące poziomy wilgotności gleby i automatycznie zatrzymujące nawadnianie, w momencie gdy poziom wilgotności gleby jest wystarczająco wysoki (na przykład po opadach deszczu) • w przypadkach gdy instytucja zamawiająca uzna to za stosowne, muszą wykorzystywać wodę z odzysku ze źródeł lokalnych, np. kombinację wody deszczowej, wody gruntowej i filtrowanej szarej wody <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednią dokumentację techniczną wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione. Instytucja zamawiająca prześle wytyczne oparte na cechach dostępności zasobów wodnych specyficznych dla klimatu i umiejscowienia systemu nawadniającego.</p>
<p>Gospodarowanie odpadami</p> <p>8. Odpady wytworzone w wyniku świadczenia usług ogrodniczych muszą być zbierane selektywnie w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wszystkie odpady organiczne (suche liście, przycięte gałązki, trawa) muszą być kompostowane na miejscu, na terenie przedsiębiorstwa lub w ramach podwykonawstwa przez przedsiębiorstwo utylizacji odpadów • drewniane odpady organiczne (obcięte gałęzie itp.) muszą być rozdrabniane na miejscu lub na terenie przedsiębiorstwa i wykorzystywane do celów mulczowania na ustalonych obszarach 	<p>Gospodarowanie odpadami</p> <p>8. Odpady wytworzone w wyniku świadczenia usług ogrodniczych muszą być zbierane selektywnie w następujący sposób:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wszystkie odpady organiczne (suche liście, przycięte gałązki, trawa) muszą być kompostowane na miejscu, na terenie przedsiębiorstwa lub, w ramach podwykonawstwa przez przedsiębiorstwo utylizacji odpadów • drewniane odpady organiczne (obcięte gałęzie itp.) muszą być rozdrabniane na miejscu lub na terenie przedsiębiorstwa i wykorzystywane do celów mulczowania na ustalonych obszarach

<ul style="list-style-type: none"> • odpady opakowaniowe muszą być segregowane na stosowne frakcje odpadów komunalnych i umieszczane w odpowiednich pojemnikach ulicznych (papier, tworzywa sztuczne itd.). Odpady opakowaniowe po substancjach niebezpiecznych, takich jak produkty ochrony roślin, muszą jednak zostać usunięte w sposób bezpieczny do zatwierdzonych punktów zbiórki lub przeznaczone do dalszego przetwarzania za pośrednictwem uprawnionej osoby zarządzającej odpadami; • oleje silnikowe muszą być zbierane i poddawane utylizacji przez uprawnione przedsiębiorstwo gospodarowania odpadami • jeżeli maszyna ogrodnicza ulegnie nieodwracalnemu uszkodzeniu, oferent będzie musiał wskazać ostateczne miejsce jej przeznaczenia <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć stosowną dokumentację wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • odpady opakowaniowe muszą być segregowane na stosowne frakcje odpadów komunalnych i umieszczane w odpowiednich pojemnikach ulicznych (papier, tworzywa sztuczne itd.). Odpady opakowaniowe po substancjach niebezpiecznych, takich jak produkty ochrony roślin, muszą jednak zostać usunięte w sposób bezpieczny do zatwierdzonych punktów zbiórki lub przeznaczone do dalszego przetwarzania za pośrednictwem uprawnionej osoby zarządzającej odpadami. • oleje silnikowe muszą być zbierane i poddawane utylizacji przez uprawnione przedsiębiorstwo gospodarowania odpadami • jeżeli maszyna ogrodnicza ulegnie nieodwracalnemu uszkodzeniu, oferent będzie musiał wskazać ostateczne miejsce jej przeznaczenia <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć stosowną dokumentację wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione.</p>
<p>Okresowe sprawozdanie</p> <p>9. Wykonawca musi corocznie przedstawiać informacje na temat paliw zużytych w ramach świadczenia usługi, nazw i ilości nawozów, wykorzystanych produktów ochrony roślin i olejów smarowych, ilości wytworzonych odpadów w podziale na frakcje oraz miejsca przeznaczenia, a także informacje dotyczące wszystkich innych działań podjętych w ramach realizacji usług, jak określono w zamówieniu (praktyki w zakresie ograniczenia zużycia wody, ograniczenia ilości opakowań itp.).</p> <p>Weryfikacja: Instytucja zamawiająca będzie sprawdzać zgodność z tym wymogiem podczas realizacji zamówienia.</p>	<p>Okresowe sprawozdanie</p> <p>9. Wykonawca musi corocznie przedstawiać informacje na temat paliw zużytych w ramach świadczenia usługi, nazw i ilości nawozów, wykorzystanych produktów ochrony roślin i olejów smarowych, ilości wytworzonych odpadów w podziale na frakcje oraz miejsca przeznaczenia, a także informacje dotyczące wszystkich innych działań podjętych w ramach realizacji usług, jak określono w zamówieniu (praktyki w zakresie ograniczenia zużycia wody, ograniczenia ilości opakowań itp.).</p> <p>Weryfikacja: Instytucja zamawiająca będzie sprawdzać zgodność z tym wymogiem podczas realizacji zamówienia.</p>
<p>Inwazyjne rośliny i zwierzęta</p> <p>10. Wszelkie rośliny lub zwierzęta, które zostaną uznane za inwazyjne, należy natychmiast zgłosić instytucji zamawiającej, a następnie podjąć</p>	<p>Inwazyjne rośliny i zwierzęta</p> <p>10. Wszelkie rośliny lub zwierzęta, które zostaną uznane za inwazyjne, należy natychmiast zgłosić instytucji zamawiającej, a następnie podjąć</p>

<p>stosowne działania uzgodnione z przedstawicielem instytucji zamawiającej.</p> <p>Weryfikacja: Instytucja zamawiająca będzie sprawdzać zgodność z tym wymogiem podczas realizacji zamówienia.</p>	<p>stosowne działania uzgodnione z przedstawicielem instytucji zamawiającej.</p> <p>Weryfikacja: Instytucja zamawiająca będzie sprawdzać zgodność z tym wymogiem podczas realizacji zamówienia.</p>
<p>Metody zwalczania szkodników</p> <p>11. Należy ograniczyć stosowanie chemicznych środków ochrony roślin dzięki wykorzystaniu technik alternatywnych (np. oddziaływania termicznego, mechanicznego lub biologicznego) do celów zwalczania najważniejszych chorób roślin.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć stosowną dokumentację wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione.</p>	<p>Metody zwalczania szkodników</p> <p>11. Należy ograniczyć stosowanie chemicznych środków ochrony roślin dzięki wykorzystaniu technik alternatywnych (np. oddziaływania termicznego, mechanicznego lub biologicznego) do celów zwalczania najważniejszych chorób roślin.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedłożyć stosowną dokumentację wykazującą, że powyższe kryteria są spełnione.</p>
	<p>Zanieczyszczenia fizyczne w polepszaczach gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>12. Zawartość szkła, metalu i tworzyw sztucznych (łącznie) w produkcie końcowym jest niższa niż 0,5% w przeliczeniu na suchą masę.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>Azot w polepszaczach gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>13. Stężenie azotu w produkcie nie może przekraczać 3% całkowitego N (w masie), a zawartość nieorganicznego N nie może przekraczać 20%</p>

	<p>całkowitego N (lub organiczny N $\geq$ 80%).</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>Działanie polepszaczy gleby stosowanych do nawożenia</p> <p>14. Produkty nie mogą mieć negatywnego wpływu na wschodzenie ani wzrost roślin, muszą zawierać co najmniej 25% suchej masy wagowo i co najmniej 20% substancji organicznej w przeliczeniu na suchą masę.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
	<p>Kwestie zdrowia i bezpieczeństwa związane z polepszaczami gleby stosowanymi do nawożenia</p> <p>15. Produkty nie mogą przekraczać następujących maksymalnych poziomów pierwotnych czynników chorobotwórczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Salmonella: brak w 25g produktu • Helminth ova: brak w 1,5g produktu • E.coli: <1000 NPL/g (NPL: najbardziej prawdopodobna liczba) <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić odpowiednie sprawozdania z</p>

	<p>badań (EN 13650, ISO 16772 lub norma równoważna), wykazujące, że powyższe kryterium jest spełnione. Produkty opatrzone oznakowaniem ekologicznym typu I, spełniające wymienione kryteria, zostaną uznane za spełniające wymogi. Uznane zostaną również inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak dokumentacja techniczna producenta lub sprawozdanie z badań przeprowadzonych przez uznany organ.</p>
KRYTERIA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ	KRYTERIA UDZIELANIA ZAMÓWIEŃ
<p>Nowe rośliny ozdobne</p> <p>1. Dodatkowe punkty będą przyznawane za wykorzystanie roślin ozdobnych wyprodukowanych metodami ekologicznymi.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą określić, jaki odsetek roślin ozdobnych wykorzystanych w ramach świadczenia usługi będą stanowić rośliny wyprodukowane metodami ekologicznymi zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 834/2007. Pod koniec każdego roku oferent musi przedstawić wykaz wszystkich wykorzystanych nowych roślin, ich ceny oraz (w stosownych przypadkach) dowód pochodzenia ekologicznego.</p>	<p>Nowe rośliny ozdobne</p> <p>1. Dodatkowe punkty będą przyznawane za wykorzystanie roślin ozdobnych wyprodukowanych metodami ekologicznymi.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą określić, jaki odsetek roślin ozdobnych wykorzystanych w ramach świadczenia usługi będą stanowić rośliny wyprodukowane metodami ekologicznymi zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 834/2007. Pod koniec każdego roku oferent musi przedstawić wykaz wszystkich wykorzystanych nowych roślin, ich ceny oraz (w stosownych przypadkach) dowód pochodzenia ekologicznego.</p>
KLAUZULE DOTYCZĄCE REALIZACJI UMOWY	KLAUZULE DOTYCZĄCE REALIZACJI UMOWY
<p>Pojazdy służbowe</p> <p>1. Pojazdy, które będą wykorzystywane w ramach świadczenia usługi, spełniają co najmniej wymogi dotyczące emisji spalin w zakresie EURO 4 lub IV.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz pojazdów, które będą użytkowane w ramach świadczenia usługi, a także odpowiednie karty techniczne tych pojazdów, gdzie określono poziomy emisji. Jeżeli te wymogi nie są spełnione na początku realizacji zamówienia, instytucja zamawiająca określi termin (np. sześć miesięcy), w którym wykonawca musi się zastosować do klauzuli umownej.</p>	<p>Pojazdy służbowe</p> <p>1. Pojazdy, które będą wykorzystywane w ramach świadczenia usługi, spełniają co najmniej wymogi dotyczące emisji spalin w zakresie EURO 5 lub V.</p> <p>Weryfikacja: Oferenci muszą przedstawić wykaz pojazdów, które będą użytkowane w ramach świadczenia usługi, a także odpowiednie karty techniczne tych pojazdów, gdzie określono poziomy emisji. Jeżeli te wymogi nie są spełnione na początku realizacji zamówienia, instytucja zamawiająca określi termin (np. sześć miesięcy), w którym wykonawca musi się zastosować do klauzuli umownej.</p>

<p>Szkolenie personelu</p> <p>2. Personel ogrodniczy musi zostać przeszkolony w zakresie praktyk ogrodniczych o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko, które będą stosowane w ramach świadczenia usługi. Szkolenie powinno obejmować takie zagadnienia, jak działania w zakresie oszczędzania energii i wody; zmniejszanie ilości odpadów, gospodarowanie odpadami i selektywna zbiórka, wykorzystywanie produktów na bazie surowców odnawialnych, obchodzenie się z produktami chemicznymi i pojemnikami po chemikaliach oraz gospodarowanie nimi; bezpieczne i legalne stosowanie pestycydów, w tym herbicydów, łącznie z zapobieganiem uodpornieniu szkodników na pestycydy itp. Szkolenie w zakresie zastosowań krytycznych, w tym stosowania chemikaliów, należy przeprowadzić, zanim personel będzie mógł podjąć tego rodzaju prace.</p> <p>Weryfikacja: Wykonawca musi przedstawić plan szkoleń przeprowadzanych po udzieleniu zamówienia, a także na koniec realizacji zamówienia, oraz zaświadczenie o szkoleniu, które przeszli zarówno nowi, jak i stali pracownicy.</p>	<p>Szkolenie personelu</p> <p>2. Personel ogrodniczy musi zostać przeszkolony w zakresie praktyk ogrodniczych o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko, które będą stosowane w ramach świadczenia usługi. Szkolenie powinno obejmować takie zagadnienia, jak działania w zakresie oszczędzania energii i wody; zmniejszanie ilości odpadów, gospodarowanie odpadami i selektywna zbiórka, wykorzystywanie produktów na bazie surowców odnawialnych, obchodzenie się z produktami chemicznymi i pojemnikami po chemikaliach oraz gospodarowanie nimi; bezpieczne i legalne stosowanie pestycydów, w tym herbicydów, łącznie z zapobieganiem uodpornieniu szkodników na pestycydy itp. Szkolenie w zakresie zastosowań krytycznych, w tym stosowania chemikaliów, należy przeprowadzić, zanim personel będzie mógł podjąć tego rodzaju prace.</p> <p>Weryfikacja: Wykonawca musi przedstawić plan szkoleń przeprowadzanych po udzieleniu zamówienia, a także na koniec realizacji zamówienia, oraz zaświadczenie o szkoleniu, które przeszli zarówno nowi, jak i stali pracownicy.</p>
--	--

Objaśnienia

Szkolenie personelu: Szkolenie personelu, bezpośrednio związane z kryteriami środowiskowymi, jest również istotne z punktu widzenia zdrowia i powinno obejmować także aspekty ochrony zdrowia przed hałasem i pyłem, obchodzenie się z substancjami chemicznymi itp.

Pestycydy i herbicydy: Stosowanie i coraz większa odporność na herbicydy i pestycydy są przedmiotem rosnących obaw w UE i powodują konieczność harmonizacji norm w Unii Europejskiej.

Informacje o narażeniu na czynniki chemiczne i o bezpieczeństwie chemicznym można znaleźć na stronie: <http://osha.europa.eu/pl/legislation/guidelines/guidelines-intro>

Zatwierdzone wykazy substancji czynnych są dostępne w unijnej bazie danych pestycydów na stronie: http://ec.europa.eu/sanco_pesticides/public/index.cfm

Odsetek roślin ozdobnych wyprodukowanych metodami ekologicznymi: Instytucja zamawiająca będzie musiała określić, co będzie brane pod uwagę przy ocenie udziału procentowego tych roślin: liczba sztuk czy wydana na nie kwota.

Inwazyjne rośliny i zwierzęta: Rosną obawy dotyczące obcych gatunków roślin i zwierząt⁴. Likwidacja inwazyjnych roślin i zwierząt zazwyczaj stanowi przedmiot osobnej umowy i nie wchodzi w zakres prac rutynowych. Zawarcie odpowiedniej umowy pozwala jednak zapewnić wystarczający poziom ich usuwania. Opis kilku metod likwidacji (harmonizacja norm) znajduje się na stronie internetowej dla przedsiębiorstw rządu Zjednoczonego Królestwa⁵.

Oznakowania ekologiczne typu I lub zgodne z normą ISO 14024: Oznakowania ekologiczne typu I lub ISO 14024 to oznakowania, dla których kryteria ustalane są przez niezależny organ i które są monitorowane w procesie certyfikacji i audytu. Dlatego stanowią one bardzo przejrzyste, wiarygodne i obiektywne źródło informacji. Oznakowania te muszą spełniać następujące warunki:

- są przyznawane pod warunkiem spełnienia wymagań opartych na dowodach naukowych
- są przyjmowane z udziałem wszystkich zainteresowanych podmiotów, takich jak organy rządowe, konsumenci, producenci, dystrybutorzy i organizacje ekologiczne
- są dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron

W zamówieniach publicznych zamawiający mogą wymagać, aby spełnione były kryteria, na podstawie których wydaje się dane oznakowanie, oraz aby oznakowanie było stosowane jako jedna z form dowodu zgodności z wymogami. Nie mogą jednak wymagać, aby produkt posiadał oznakowanie ekologiczne. Ponadto zamawiający mogą stosować tylko te kryteria dotyczące oznakowania ekologicznego, które odnoszą się do cech samego produktu lub usługi bądź do procesu produkcyjnego, a nie do ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Pojazdy ogrodnicze: Wymogi dotyczące emisji spalin w zakresie EURO 5 lub V wymienione w kryteriach kompleksowych oznaczają, że pojazdy muszą być wyprodukowane w roku 2000/2001 lub później bądź zostały zmodyfikowane w celu zapewnienia zgodności z wymogami dotyczącymi emisji. Wymogi GPP dla półciężarówek są podane w unijnych kryteriach GPP dotyczących transportu.

Odzież służbowa: Wymogi dla odzieży służbowej są podane w unijnych kryteriach GPP dotyczących wyrobów włókienniczych.

Dowody zgodności z wymogami: Jeżeli w ramach weryfikacji kryteriów zezwala się na stosowanie innych odpowiednich środków dowodowych, mogą one obejmować dokumentację techniczną producenta, sprawozdanie z badań sporządzone przez uznany organ lub inne odpowiednie dowody. Z technicznego/prawnego punktu widzenia instytucja zamawiająca musi upewniać się w poszczególnych przypadkach, czy przedstawione dowody można uznać za odpowiednie.

---

⁴ http://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm

⁵ <http://www.businesslink.gov.uk/bdotg/action/detail?itemId=1086737527&r.11=1079068363&r.12=1082900123&r.13=1086726920&r.s=sc&type=RESOURCES>

Weryfikacja: W przypadku polepszaczy gleby, aby udowodnić zgodność z kryteriami, oferenci mogą wykorzystać odpowiednie unijne oznakowanie ekologiczne lub inne odpowiednie środki dowodowe, takie jak badania laboratoryjne. W przypadku roślin ozdobnych uznany zostanie znak graficzny przyznawany produktom ekologicznym lub inny odpowiedni dowód zgodności z normami ekologicznymi. W przypadku pojemników na rośliny uznane zostanie oznakowanie „Błękitny anioł” (Blue Angel) lub oświadczenie dostawcy bądź kierownictwa szkółki. W przypadku systemów nawadniających oferenci mogą odnieść się do dokumentacji technicznej sprzętu. W przypadku maszyn ogrodniczych, które są objęte kryteriami dotyczącymi procesu produkcji i poziomów emisji, jako dokumentację dowodową należy przedstawić zarówno oświadczenia producenta, jak i dokumentację techniczną maszyn. W przypadku olejów smarowych za spełniające kryteria zostaną uznane produkty opatrzone różnymi oznakowaniami ekologicznymi. Jeżeli produkt nie posiada certyfikatu, oferent musi przedstawić kartę bezpieczeństwa produktu lub wyniki badań laboratoryjnych, jeżeli karty bezpieczeństwa nie są wystarczająco szczegółowe, aby wykazać zgodność z wymogami.

W przypadku usług ogrodniczych, jeśli chodzi o stosowane produkty, można odnieść się do wymienionej wyżej dokumentacji. Ponieważ wiele wymogów zostanie określonych jako klauzule dotyczące realizacji umowy, konieczne jest właściwe zarządzanie, nadzór i kontrola realizacji udzielonego zamówienia.

Kwestie finansowe

Wykonywanie prac ogrodniczych zgodnie z kryteriami środowiskowymi może wiązać się z oszczędnościami dla instytucji publicznych. W szczególności wykorzystanie gatunków rodzimych, które są dobrze przystosowane do miejscowych warunków, może np. znacznie ograniczyć koszty nawadniania i zwalczania szkodników. Zastosowanie wydajnych systemów nawadniania oraz racjonalne wykorzystanie kompostu, polepszaczy gleby i środków ochrony roślin to ewidentne przykłady zmniejszania kosztów.

Nie ma jednak szczegółowych danych dotyczących cen różnych produktów i maszyn ogrodniczych o ograniczonym oddziaływaniu na środowisko. Czasami dodatkowe koszty mogą wiązać się z zastosowaniem droższych produktów ogrodniczych mających mniejsze oddziaływanie na środowisko (np. roślin ekologicznych, pojemników ulegających biodegradacji, polepszaczy gleby opatrzonego oznakowaniem ekologicznym). Alternatywne metody ochrony roślin również mogą być bardziej kosztowne (np. biologiczne i mechaniczne metody zwalczania szkodników).